

WWW.UNILIB.NS

ШКОЛСКИЙ ЛИСТЪ.

Одъ овога листа излазе свакога месеца по четири броя. —
Цена му е на год. 4 ф. на по године 2 ф. на четвртъ год. 1 ф. а. вр.

БРОЙ 27. У Новоме Саду, 21. юлия 1859. **ГОД. II.**

Светый Іованъ Златоустъ.

Између мирисногъ цвѣћа и плодныхъ дрва, коя су у прекрасномъ свете источне апостолске цркве вертограду силномъ Божиомъ десницомъ усађена; бы усађенъ и лепораслый надъ свима осталимъ дрвима превзвишенный кедаръ, благодатию светога Духа обилно напоеный и неувеломъ славомъ добродѣтели увѣнчанный Светитель Христовъ Светый Іоаннъ Златоустъ.

Светитель овай рођенъ е у Антиохіи около године 347. после Христа одъ благородныхъ и благочастивыхъ родителя. Отацъ нѣговъ бѣше войвода именемъ Секундъ, а мати му се Антуса зваше. Родители воспитали су чедо у закону божіемъ, и онъ е правила светогъ и богоугодногъ живота, одъ свое добре майке научію, тако рећи с' майчинымъ млѣкомъ посисао. Правила та тако су се дубоко укоренила и утврдила у млађаномъ ердцу Іоанновомъ, да сва мудрость светска, кою е онъ доцніе на высокимъ училиштама язическимъ поцрпію, немогаше га поколебати у православной вѣри, него му іоштъ у тымъ училиштама придобивена речитость поможе, да вѣру свою и у ердце своихъ савременика пресади. Докъ е іоштъ као дѣчакъ у дому родительскомъ живію, нигда се ніе хтѣо у пратњи многихъ служителя проходати, као што друга богата дѣца чиняху, него се задоволявао е' еднимъ само служителѣмъ, премда му отацъ много слугу

имаѣаше. Смиренность, благообразіе, и крототеть, то су были врлине с' коима се Іоаннъ из дѣтинства одликовао. Што е годъ добра у школи научію, то е све, кадъ бы куѣи дошао, родительима и домаѣима приповѣдао, и с' тымъ е многе одъ овыхъ к' смерности и остальымъ врлинама наставляо.

Пошто е изучію сву науку коя се у нѣговомъ мѣсту роѣня предавала, оде у Атину гдѣ су у то време найвеѣе и найгласовитіе школе были. Ту е онъ изучію философію, и достигао найвиши степенъ у краснорѣчію. Алъ у исто то време служію е онъ своимъ учительима, поглаварима и отмѣннымъ граѣанима Атинейскимъ, — одъ коихъ многи іоштъ у язычеству пребываху, — за примѣръ христіянске честитости и благоправногъ владаня. После смрти своихъ родителя рпусти све слуге,*) избере усамлѣный животъ у одномъ антиохискомъ манастиру, и постане учителѣмъ своихъ суграѣана' жителя' града Антиохіе. Када га е ту Патріархъ Флавіанъ за Прѣзвитера рукополагао, тада сви присутствующи опазише, како е бѣла голубица прелетела крозь Олтаръ изнадъ главе новаго Свештеника, а то быяше као нѣко знаменѣ благодати светога духа, коя се у тай махъ изли на рукоположеногъ цѣломудреногъ и побожногъ слугу божіега. У Антиохіи приповѣдао е Светый Іоаннъ и учію люде к' богоугодномъ животу, сироте раніо е онъ и тѣлеснымъ и духовнымъ лебомъ, грѣшне приводіо е к' покаянію, тужне тѣшио, и удручене одъ угнѣтателя избавляо. Све оне врлине коима е друге люде учію, могли су люди у нѣму, као у живомъ добродѣтели огледалу видити и на ныхъ се угледати. Збогъ тога га суграѣани нѣгови любляху и као духовногъ свогъ Отца и найвеѣегъ добротвора високо поштоваху. За превелике свое добродѣтели,

* Слуге су онда по азыческомъ обычаю обвезани были служити докъ су годъ живи.

высоку мудростъ и непорочно житіе избранъ буде Іоаннъ за Патріарха Цариградскогъ год, 392. На престолу Патріаршескомъ сѣдио е онъ тринайсть година, служеши Богу и скоро безъ престанка проповѣдаюши слово Божіе. Быо е тако краснорѣчивъ, да е у томъ погледу надвисіо негдашнѣ класичне витіе, па и самога Димостена и Цицерона. Свету Литургію овако као што се обично у православној цркви служи, онъ е саставіо. Многа списанія остала су светой цркви одъ овогъ Светителя, као: Толкованіе на книгу Бытія и на остале кнѣиге Мойсееве. Царева' и Пророка, на Дѣянія Апостолска и на посланице Апостола Павла, многе Проповѣди назване Омиліе, кнѣига о Свештенству, о литургіи, многе прекрасне молитве ит.д.

Збогъ краснорѣчиве бесѣде коя се као злато сноваше изъ уста Іоанновыхъ прозвать е онъ Хрисостомось или Златоустый. Аль овай великій и светый мужъ имаѣше и многе неприятель како у двору царскомъ, тако и међу самимъ црквенымъ пастирима. Ови су изъ потае оговарали светителя, и старали се да га кодъ народа лажно опрне и упропасте. У то доба догоди се да царица Евдоксія отме виноградъ одъ нѣке сироте удовице на кою е іоштъ одъ пре мрзила. Удовица се потужи Патріарху, а онъ оде царици и лизобличи е за вѣзмиъ на небо вапиюћи грѣхъ. Збогъ тога се царица науми Іоанну осветити, и сакупи нѣке Епископе, кои бяху противници Патріархови, те ови окриве богоугодногъ и светогъ мужа, и у заточеніе пошлю. Но народъ се побуни некаюћи натрагъ свогъ духовногъ Отца и благодѣтеля и тако Златоустъ опет е' великомъ чашћу на престолъ патріаршескій поврати се. Аль непрође ни година дана, а Царица Евдоксія, по дѣлима равна оной Іезавели, што гоняше божіега пророка Ілію, опетъ изради, те патріархъ престола лишентъ и у Кукусъ градишь арменскій у за-

тченіе послат буде. Седамдесет дана мораде светац подъ стражомъ ићи до тога мѣста. Слава која га е пратила, докъ е на престолу патриаршескомъ сѣдію, ніе га оставила, ни садъ кадъ га непријателѣи изгнаше. Народъ га свуда са сузама среташе. У Кападокии, кудъ га проведоше, изилазили су предъ сужнога Епископи, Свештеници, калуђери старци, младићи и дѣве са сузама и узкликомъ говорећи: Болъ да се сунце одъ насъ сакріе, него да умукну уста Јованова! У заточенію свомъ нађе Јоаннъ прибѣжиште кодъ тамошнѣга Епископа, алъ му непријателѣи изъ Цариграда и ту недадоше мира, и после три године мораде онъ іоштъ далъ селити се. На путу томъ изнемогне, замоли пратиоце те му допусте у одну црквицу сврнути. Ту се обуче у свештеничке ризе, прими св. причешће и преда Богу душу лицемъ на празникъ Воздвиженія частнога крста 14. Септембра год. 407. После 35 године пренешено буде цѣлокупно тѣло овогъ великогъ угодника Божіегъ е' великомъ чашѣу у Цариградъ и тамо у цркви саранѣно. Споменъ нѣговъ држи наша православна црква 13. Новембра и 27. Јануара, а заедно са Светимъ Григоріемъ Богословомъ и Василиемъ Великимъ свечано прославля се онъ на празникъ Света три Іерарха, кои бива сваке године 30. Јануара.

Да е овај светитель добре учителъ и воспитатель млађаногъ нараштая цѣнію, најболъ се види изъ слѣдуюћегъ нѣговогъ изреченія: „Я држимъ за отличіегъ одъ свакогъ живописца, ваяшеля, — Bildhauer — и одъ своіу умѣшника' онога мужа, кои младе духове изобразиши умѣ.“

(Златоустъ Омилія LX.)

За читанку

изъ природословни наука.

К О Н Ъ.

(Продуженѣ и свршетакъ.)

Шта нѣга вреди, и колико е кадра коња валяна и вредна илѣ невредна и никаква начинити, најболѣ се види, на коньма господскимъ и сиротиньскима; едва се познае, да су истога рода; алѣ „какавѣ газда, онаки и конѣ“ вели пословица „еданѣ се по другомъ познае.“

У негу спада удесно раненѣ, чисто држанѣ, умеренѣ радѣ, вешто теранѣ, алѣ особито чуванѣ и благо поступањѣ.

Најболя е рана зобѣ, сено, сечка и трава.

Зобѣ треба да е здрава, и чиста, и у векѣ добро изрешетана.

Когодѣ е видио, колико силно зрно живо одѣ коња оде, и како се тице ягме, валяло би да барѣ толико за себе мударѣ буде, пакѣ да зобѣ прекрупи и да е тако дае; тимѣ се и коньи болѣ изране, и гомила ране, близу половина уштеди. Исто тако на-топлѣна зобѣ веѣма рани негѣ сува, ерѣ неодлази жива, и са тимѣ се много ране уштеди, и опетѣ коньи болѣ изране.

Кадѣ се зобѣ са сечкомъ номешана дае, прину-ђенѣ будне конѣ лагано е а не алапљиво ести, а тим е веѣма сажваѣе и веѣма му прия.

Сечку валя увекѣ, била сама илѣ са зоби по-мешана, поквасити, да се коню изподѣ носа неразлеѣе и нетраѣи.

Колико зоби давати валя, то зависи од величине ко-ня и одѣ рада. 10 **Љ** зоби и толико сена, то е средня порција на данѣ. Веѣи коньи требаю више, и кадѣ теже послове раде, требаю сви више ране.

Зобъ валя на кантаръ мерити, тако се најболъ мера зна. Са прегрешима и одъ ока давајући преварисе човекъ; ерѣ има зоби шуплѣ и празне, а има е пуне и тешке; и кадъ би ктео сваки зобъ купуюћи на ову меру (кантаръ) а не на ону (мерице) куповати, и цену споређивати, онда би видио, да има ту прилична разлика.

Веште газде неметну никадъ целу порцију зоби предъ коня надаредъ, него е на трое поделе, пакъ едно за другимъ даю, алъ не пре другу, докъ ние прву сасвимъ начисто пово; тада конь лагано еде, и болъ му прия, и неразсиплѣ е.

Сваке неделѣ баръ едаредъ по одну шаку соли у зобъ помешати и дати, врло е пробитачно; одъ тога конь лепу сяину длаку добив.

И сено треба да е чисто и здраво, не ужежено, ни плесниво; а трава нека е увекъ малко пресушена, а не мокра ни росна.

Никадъ неваля зобъ ни с' травомъ некмолъ после, него баръ на по сата пре давати, другчие жива одилази, и бадава се траћи.

Ранити валя у одређено време, и то валя тврдо држати. Најболъ јутромъ поднемъ и вечеромъ. За раненѣ валя увекъ баръ два сата времена дати, и нитъ одма иза умора ранити, нитъ одма после ране презати и вияти, него баръ по полъ сата одуха дати.

Ништѣ веѣма коньма нешкоди, него напречацъ менянѣ ране; зато веште газде, сваки данѣ се помалко више одъ нове, а све помалко манѣ одъ старе ране даю, докъ начисто на нову непреведу.

Најглавнии е законъ при раненю коня, доволно имъ ране давати; болъ много негъ мало; мало ране никоемъ зверу толико нешкоди, као овоме бадромъ и жестокоме. Наша пословица вели „рани коня као брата, а терай га као душманина“; а араиска вели; „са

свакимъ зрномъ, што га коню даешъ, по еданъ грехъ свой одкуплюешъ“ зацело неби Арани ове пословице имали, да ние у нъой главно правило ране коньске изречено.

За поевъ најболя е бунарска вода; ербо е увекъ умерено ладна. Текућа е вода лети кадкадъ млака и блютава, а зими сувише ладна, и у оба случая нездрава. Ко текућомъ водомъ конъ пои, валя да е зими на кои часакъ у штали подржи, докъ се малко одкрави.

Смрдљива иль нечиста и устояна вода коню е шкодљивия негъ осталой марви, ербо е овај жесточи.

Јутромъ валя пре, поднемъ и вечеромъ после ране поити, тако се држи да е најболъ; само са травомъ ранѣне конъ валя увекъ пре ране напоити.

Ко у средъ рада конъ пои, валя да имъ увекъ по едну прегрешъ сена пре даде, онда имъ ладанъ напои нешкоди.

Лети валя конъ често купати, и то у вече аљ кадъ е безъ ветра. Јошъ чешће имъ валя прса е ладномъ водомъ имивати и трти, то начини коню као и човеку прса здрава и снажна.

Чисто држанъ свакоме е зверу нужно, аљ коню најнуждние, и сбогъ мале длаке, и сбогъ врло осетљиве и вредљиве коже; зато га валя сваки данъ одъ пра очешати, особито по прсима, трбуу и између ногу, ербо се туда највише зноя на и највише блата навата.

Коньске штале треба да су чисте, простране, видне, суве, умерено топле и промайне. Мале штале занарне су и загушљиве, а тимъ овоме претомъ зверу најшкодљивие, кои са своимъ великимъ и jakimъ досаћимъ цигерицама много чистога воздуха потребуе.

У мрачнимъ шталама, овај окати зверъ, поставе одъ мрака плашљивъ, на после одъ свачегъ зазире. Алъ неваля да светлостъ с очию, него да с леђа пада.

Штале, кое су зими врло ладне, илъ лети врло вреле, неваляю низашто; исто тако неваляю оне што нимало воздуха непронуштаю, а јошъ горе су ако на ветромету стое.

Патосъ штала треба да е малко стрмъ, да се мокраћа слива, коју валя крозъ каналъ у добро облепљене руне ватати и чувати, еръ е то најснажние ђубре за ораће земљ.

Чистоћа штала, и ясала и валова неможе се довољно препоручити; особито се ясала туђи и у туђини чувати валя, еръ нигди конји тако лако неожвалаве, и тако часомъ свакојке болести неуграбе, као са туђи особито меански ясала. Јеле и свое собствене валя често баръ са сламомъ добро изтрти, и чисто држати.

И подковъ е врло главна стваръ, макаръ да многи ни мало на то непазе. Небровно е коня само е невештогъ подкова пре времена сатрвено и издало. Меконокти конји треба да су увекъ подковани, а тврдонокти, и где ние каменити ни тврди путова могу кадкадъ и безъ поткова бити, алъ имъ валя коните надгледати, и кадкадъ ихъ е масти намазати, да се не кору и зацепљю.

Кое радъ да га конји дуго служе, и да му дуго здрави и снажни буду, валя да ихъ непрестано у умереноме раду држи. Неваля ихъ сувишимъ посломъ и теретима киньити, кое силногъ одъ ови жестоки зверова прекине; алъ исто ихъ тако неваля ни безъ рада остављати, особито ако се при томъ и добро ране, еръ тимъ не само што побесне, него се и одъ рада одуче и однаде, и оболу и обангаве, а што е најгоре злођуди постану и остану.

www.un **Кон** се конь врло младъ яшити и презати и на тежи посо терати почне, тай закржляви и пре времена малакше и пропадне, неможе ни по 5 иль 10 а чуванъ може и по 20 год. служити. Алъ као што неваля младогъ и неузростлогъ коня посломъ мучити, тако ние пробитачно ни штедити га сасвимъ, него га валя веъ у трећой год. на часкове лакшемъ послу привикавати; найпре га валя само као логова низъ старие презати, да се ходу научи, а после помало и на радъ терати. Само нишошто неваля младогъ и неугогъ коня низъ немирногъ и злоуднегъ маторог ватати; и неваля конъ нееднаке величине и снаге и старости и жестине заедно презати, еръ то оба поквари. Далъ треба и ово знати, да ние сваки конъ за сваку послугу. За вученъ терета валя ячи и тежи, а за яшенъ лакши и бржи. Обични конъи найдоброудни су, кобиле су ђудљивие, а айгире ние саветно ни презати ни яшити, тай е ђефъ силанъ главомъ платио.

Вештаци при тераню коня, овога се држе: никадъ съ почетка нагло неповияю, нитъ нагло стаю, него изъ тишегъ у вианъ уђу, и увекъ иза вианя на тиши ходъ пређу, по оной пословици: лагано изъ авлие, и лагано у авлию.

Узбрдо идуће и особито терете вукуће конъ макаръ на равници било, валя на часакъ уставити, да одану. Узъ брдо ме пусти, подъ брдо пази, на равници гони, вели конъ. Вианъ коня, ньи и амове и кола сатре, а утркиванъ кола ломи, и газдама вратове. Подъ теретма стениуће конъ гонити, да и трче юшъ, то е найдебля лудость.

По ноћи теранъ двапутъ веъма и газде некмолъ конъ умори и сатре, него теранъ по дану.

На више дана траюћемъ путу и послу валя како кои данъ далъ све чеше обданъ по малко конъ заранити, то имъ снагу даде, да дуже издурати могу.

Задуване и знојавне коњ неваља нипошто голо на зими и на ветромету остављати да стое, нити тада поити. Знојавног коња ни одседлати наваља, него само разпустити, и еданъ часагъ покривено оставити, да се издува мало, пакъ онда сувомъ крпомъ илъ сламомъ добро изтрти. Паметанъ газда покрие свогъ коња и у заветрину заведе. и ту одмара, и никадъ ихъ зими ни противу коегъ, а особито противу источногъ ветра невия.

Најпосле, ни еданъ зверъ није толикимъ болести-ма подложанъ као што е коњ: само човекъ јошъ више ихъ има; алъ удесна нега, пажња и чуванъ остае и кодъ едногъ и кодъ другогъ најизвестније средство одъ болести сачуватисе.

Окромъ свега досадъ набројногъ остае благо поступањ најглавнија стваръ при држаню коња. У колико е ђудъ претежнија одъ лепоте телесне. у толико е благо поступањ одъ свега предреченога. Каже се да сваки коњ одъ саме нарави своју ђудъ има, и уобште се држе бели коњи за најблажне и најмирније ђуди, зато се по свимъ земляма узимљу за господу, цареве и патријархе; риђи држе се за најлукавије; врани за најђудљивије, а шарци за најонакије, и само се Марковъ слави, а ни еданъ више, ваљада е знао кога носи и колико онакъ бити сме. Али се при свему томъ и ово зна, да благо поступањ коњ све безъ разлике доброђудне начини, и данасъ се за правило држи, да на благо поступањ коњи најнитоми и своимъ газдама најпокорни и најоддани буду. Врло е редакъ коњ, кои свогъ газду уеда илъ удара, и увекъ е то газдина кривица, кои га боємъ оће да научи чему. Коњ е врло послушанъ зверъ, онъ нема свое волъ нити е јогуница, пакъ благимъ поступкомъ и с мало лукавства одъ стране учителя више научи него гдѣкои човекъ; а кадъ по што годъ ненаучи од-

ма, онда в томъ само нѣгова лоша паметъ крива, а не іогунство, и ту валя науку више реда повтаравати, а не бити га. На благо поступанъ буде благъ, на паметно паметанъ, а на зло зао, глуп, дивльи, и бесанъ, кодъ човека чисто се учовеча, а све луђи скотъ будне, што в газда већи. Млоги се конь на сурово поступанъ и на бой опре, пакъ онда уедати и бацати се и ударати почне, и кадъ му се поводъ даде, да то чешће чини, оно му у наравъ пређе, пакъ довекъ злоћудъ и онакъ остане. Конь батине само ако ихъ заслужи вольно прима и поправисе, а другчие ихъ зло памти и свети се за нѣи, и силанъ в коньски убоица грдно прошо, угризанъ и ударанъ, свальиванъ и гаженъ па грдно осакаћенъ и убогалънъ био. иль главомъ платио,

Чистимъ држанъмъ и чуванъмъ, умеренимъ радомъ, здравомъ и довольномъ раномъ и благимъ поступкомъ буде конь здоровъ, снажанъ, лепъ, доброћуданъ пакъ валянъ; а одъ такови кобила за пасму узета а добро тимарена ждребадъ, буду іошъ валяни коньи, тако се за неколико колена, чуваюћи само ту одъ найболъи кобила найболю ждребадъ занате у томъ месту иль пределу найврстни коньи, то в цела вештина облагорођаваня. Никадъ неваляю ждребадъ одъ злоћудни кобила, нити ако матере кою ману иль болестъ имаю.

При одраниваню ждребади прва в година найглавния, а особито први месеци, зато ихъ ту найвише чувати валя, и найболъ ранити; ту завате величину лепоту и снагу найвећма.

Довольно в да $\frac{1}{4}$ год. сиса, а онда га валя другомъ раномъ приранивати, а ту в найболя прекрупльва и потоцльна зобъ. У другой и трећой год. болъ в самимъ сеномъ негъ зоблю изравивати; и кадъ су питомость и доброћундость найглавния свойства, ва-

ля ихъ одма с' малена питомо држати, приучавати ихъ нека изъ руке господарове еду, некъ позивани дођу, валя ихъ миловати; лепо и мирно говорити, нипошто недражити ни срдити, ни туђи; само благо поступанъ узрокъ е, да онога ко ихъ рани и брани највећма заволеу, и нѣга највећма слушаю.

За запатакъ валяни коня нужно су јошъ и валяни айгири; и валяне обштине неће зажалити никои новаца, ни при купованю айгира, ни при тимареню, еръ знаю, да ће сваку крайцару што ту уложе, за кратко време с' дукатима враћено добити, почемъ вредность и цена коня за кратко време на петороструко скочи. Али се люто вараю сви, кои мисле са странимъ коньма, с' коньма изъ противни клима и предела свое и за свою землю конѣ облагородити. Ово само са своима иде.

При куповиню айгира и коня уобште највише превара има, и ко томе особито вештъ нив, најболѣ прође, кадъ одъ познаника купуе, или кадъ вештака поведе, кои валяность коня познати и све преваре коньопродаваца.

И ч е л е.

(Една лекция изъ нарав. историе.)

Међу свима мувама чела е людма најмилиа. Одъ нѣ имамо медъ и восакъ. Алъ нив само то, сбогъ чега е радо имати морамо. Нѣна трудолюбна прилѣжность, и нѣнъ душеван животъ у росвима заслужую да ихъ гледамо и да се дивимо. Чела и мравъ то су две најтрудолюбније животињице. Одъ раногъ ютра пакъ до мркле ноћи, непрестано се ту ради, ни едногъ тренутка неседисе ту бадава. У нивовомъ раду никадъ една другу не забунюе нитъ смета. Свака има и зна свой носо, пакъ га свршуе. Едне лете одъ цветка

до цвѣтка пакъ беру медъ, друге купе цвѣтни пра-
шакъ пакъ га у кошницу вуку; едне траже смолу и
восакъ, кое саће граде, и рупе и пукотине у кошњи-
ци залеплюю и чатлаишу; неке носе воду, кою тако-
ѣрѣ у кошници за свое послове потребуу.

Колико е около кошнице споля све живо и ве-
село, јошѣ живлѣ се и веселие у нутри ради; ту е
врева одъ одъ трудолюбни радилица, ниєдна неће да
иза друге остае, све се отимлю коя ће пре и више
и болѣ урадити. Овде стое едне около улазка пакъ
држе стражу и чуваю да никоји непријатељ унутра не-
туђе; а друге дочекую оне што у полѣ раде, пакъ
примаю одъ њи донешено, и стовараваю и носе
где треба да се сложи илѣ употреби; едне зидаю
сатѣ, друге ране црвиће, децу, илѣ затвараю
станице, или избацую нечистоту напољ. Штогодѣ
у кошницу непринадежи, све се напољ избаца,
и што неможе една свршити, привате одма друге и
помогау. При свима овимъ пословима, живе све ове
иляде посленика мирно у слоги и любви међу собом.
Само се едаредѣ у години побию, и ту многе мртве
главе остану. У кошници живе окромѣ радилица пче-
ла јошѣ многе друге повеће и дундастие челе, то су
ленѣи трутови, кои нигде ништа неће да раде; него
само око подне на часакъ изъ кошнице као у шетню
излете, пакъ одма се онетѣ врате, и даду се одъ ра-
дилица пчела ранити, башѣ као она немоћна деца. Алѣ
онако имѣ и дође плата за тай њинѣ нерадѣ. Само
неко време трпе ихъ радие челе, а после ихъ све
побию. На край лета, онда е тай судни данѣ, побой
трутова, где ихъ радилице челе све побию па напољ
изъ кошнице избаце.

Окромѣ трутова има у кошници јошѣ една пче-
ла, коя ове обичне радове неради, и онетѣ е све пчеле
пазе и одъ сваке опасности и вреда чуваю. Тое ма-

www.УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА
 тница, царица њина. Она се разликуе одъ остали чела тимъ, што е дужа, и таниа, и на репу шиљета; и крила су јој краћа и блеђа е одъ остали челя. Њвнъ е посо ја носити, и она ихъ снесе грдну гомилу. Свако яйце снесе у башка станицу, и ту га прилени. После неколико дана изклюве се изъ свакогъ яйцета ситни бели црвићи. Ово су младе пчелице, деца њина; старие пчеле имаю ове црвиће неговати и ранити, докъ неодрасту и неоячаю; а онда имъ дође време да се учауре и да обамру; етарие ихъ челе свакогъ у својој станици съ воекомъ запуше, и ту неки данъ обамрте одлеже, а после сваки црвићъ свој заклонацъ пробие и изађе као савршена млада пчелица.

Кадъ е толико много млади пчела измилило, да с' маторима немаю више мѣста у кошници, онда изађу напољ, и траже себи новъ ставъ. Алъ саме никадъ изаћи ни отићи неће, докъ немаю своју матицу која ће ихъ извести и одвести. Млади овај рој увати се обично не далеко одъ кошнице одкуда су изашле, на дрво илъ чбунъ. и ту га люди увате пакъ у правну кошницу изтресу. Али се валя добро чувати одъ челина жаока. Ма да свака чела, која годъ другогъ убоде сама мртва падне, еръ јој се жаока одкине и одъ те ране сама умре, опетъ се оне ерчано и жестоко одъ свакогъ непријатеља бране.

Медъ беру пчеле на цвећу. Са својомъ рилицомъ олижу оне савъ онај сладки цветњи сокъ, и прогутаю, и у гуши медници претвори се тај сладки сокъ у медъ; коегъ кући носе и у станице као у магазине илъ окна магазинска изливаю. Станице су шестероугла одъ воска начинѣна окна. Млога станица една низъ другу сачиняваю едну плочицу илъ колачъ, илъ сатъ, и то сађе висе стрмоглавъ одъ връ кошнице. У кошници, где пчеле дуже стое, буде много сађа. Еданъ е сатъ одъ другога само толико раздалеко, да може

визмеђу њи чела проћи. И восакъ прави чела као и медъ, алъ не у гуши, нити га на уста издае као мед, већ на трбуу іој извире у ситнимъ листићима, кое чела с' предњимъ ногама привата, с' плювачком покваси, и на оно место, где е нужно еданъ за други прелеплюе.

Славуј и гуска.

Я бы радо желила, говораше гуска славују феникесъ быти, кой целогъ столѣтія свогъ само поедаредъ на светъ изиђе, да удивленъ свій животиня сабере.

А я самъ задоволянъ и славуемъ быти природа славуј, како бы могао свакога лета посеведневнимъ милшоу люди примлѣнъ и одъ ови люблѣнъ и уважанъ быти. —

Правоученъ. Нечини насъ удивленъ среѣнимъ, него любовъ наша међу людма; ни су альине, него изрядный духъ и чисто срце у украшеня човека. —

Вране и крчагъ.

Две жедне вране облетауюћи нађоше некій воденый бокалъ, кой небіаше пунъ а притомъ одвећъ высокъ и сасвимъ узакъ. Оне покушавау оборити и разбити га, но бадава, и една одъ њи оде далъ невесе-ла. Друга остане и купляше мало каменъ бацаюћи га унутра мало по мало докле вода у истомъ на више неизиђе, и тако она у исту клюномъ своимъ допрѣти и жећъ свою угасити могаше.

Правоученъ. При теготама нетреба очаявати. Постояно трудолюбіе, многа е већъ дѣла, коя се изъ почетка немогућа учинити, постигло и ко концу привело. —

Рађајуће се сунце.

Некиј мудрыи отаць изиђе едногъ пролетнѣгъ ютра у полѣ. И нѣгова два сына такођеръ иђау съ нѣмъ. У исто банъ време и сунце се рађаше. Брежульцы се планина блистау одъ ютренѣгъ руменила, премила светлостъ распростраиаше се по долинама и птице удешаваху свою умилну песму, да творца свогъ прославе. Ту подигне отаць свою главу побожно къ небу и рекне съ тронутимъ духомъ; „погледайте мили сынови оданде се рађа изрядно сунце. Светлостъ, топлота и животъ произходе изъ нѣга, да би цвеће и плодови землѣ успѣвали и ерце се човека радовало, ербо оно долази радост и благослов распростраиавоући.

Сунце, любезна децо, треба да намъ буде образаць нашегъ земногъ поведеня! А обрадовати и благосиляти у име Божіе, то е сунца дивный посао; а ползу и благословъ распростраиавати у име отца небесногъ, то е висока дужностъ човека на овој земљи. —

Сунце распростире свое благодѣтелне зраке на добре и зле, на колебу просяка као и на великолѣпно здание богаташа и светли се по росной капљици не манѣ као годъ и по неизмеримомъ широкому мору. — Тако дакле треба и ерце човечіе да буде таково, онѣ валя (човекъ) добро да чини пріятельима и неприятельима, онѣ е дужанъ малене и бѣдне неманѣ да почитуе и люби као велике и богате ерѣ су сви деца едногъ истогъ отца на небу. —

Пошто е мудрыи отаць тако одговоріо быо, погледа умилно свою децу и уѣути. Сынови пакъ говорау са тронутимъ ерцемъ: Отче: мы ће мо се твои поученя врло често сеѣати, добри и смирени быти, и човечно се владати на овој земљи. —